

BIBLIOTEKSPLAN FÖR KARLSTADS KOMMUN

2021 – 2024

BERÄTTELSE OCH BILDNING FÖR LIVET

Biblioteksplanen är ett styrdokument för 2021- 2024. Planen gäller alla med ansvar för eller som arbetar med biblioteksverksamhet i Karlstads kommun.

Biblioteksplanen har antagits av Karlstads kommunfullmäktige och är ett politiskt styrdokument som ska tydliggöra det grundläggande uppdraget och bestämma inriktningen för biblioteksverksamheten i Karlstads kommun under perioden.

Syftet med planen är att synliggöra den biblioteksverksamhet som bedrivs inom kommunorganisationen och i samarbete med externa aktörer. Planen ska beskriva verksamhetens målområden och inriktning på ett sådant sätt så att alla ges förutsättningar att vara med och påverka.

Omfattning

Biblioteksplanen gäller för de kommunala biblioteken i Karlstads kommun.

Giltighet

Biblioteksplanen gäller 2021-2024.

Uppföljning

Biblioteksplanen följs upp årligen av respektive förvaltning.

Utvärdering sker efter periodens slut under samordning av kultur- och fritidsförvaltningen tillsammans med arbetsgruppen som tagit fram planen.

POLICY

Uttrycker ett övergripande förhållningssätt. Policyn handlar om principer och inriktningar.
Exempel: Uteserveringspolicy, Livsmedelspolicy.

PLAN

Beskriver vad kommunen vill uppnå inom ett område. Ofta har planen sitt ursprung i koncernens övergripande mål eller annan beslutad politisk inriktning. En plan tar inte ställning till utförande eller metod. Den berättar vad vi ska uppnå. **Exempel:** Skärgårdsplan.

RIKTLINJE

Säkerställer ett korrekt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan betraktas som en handbok och kan fungera som ett stöd för hur vi ska agera i den dagliga verksamheten.
Exempel: Riktlinjer för tjänsteresor, Riktlinjer för försörjningsstöd.

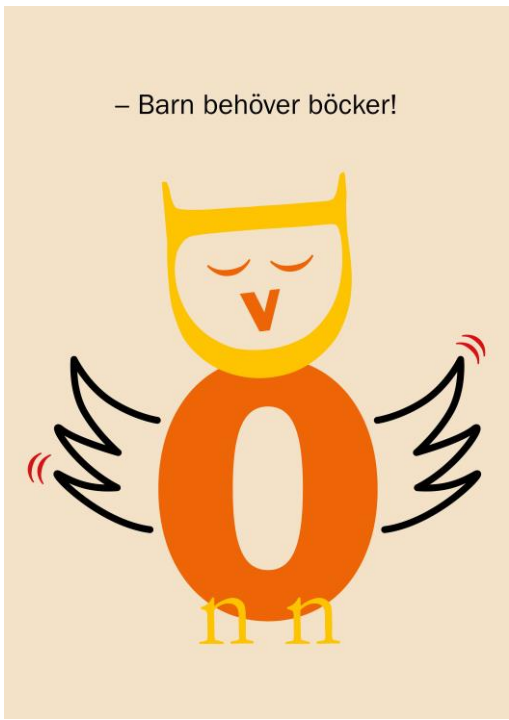

HANDLINGSPLAN

Tydliggör på ett konkret sätt hur ett uppdrag ska genomföras. En handlingsplan innehåller åtgärder och ansvarsförhållanden samt eventuell tidsplan och ekonomiska konsekvenser.
Exempel: Handlingsplan för ledar- och medarbetarundersökning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BIBLIOTEKSPLAN FÖR KARLSTADS KOMMUN	4
VISION - BIBLIOTEK GÖR SKILLNAD	4
NULÄGESBESKRIVNING	5
Folkbiblioteken	6
Skolbiblioteken	6
Arbetsmarknads- och socialförvaltningen.....	8
Vård- och omsorgsförvaltningen.....	8
UTVECKLINGSSOMRÅDEN OCH MÅL FÖR BIBLIOTEKSVERSAMHETEN I KARLSTADS KOMMUN	10
Läsfrämjande.....	10
Kulturupplevelser	11
Mångfald	13
Medie- och informationskunnighet (MIK).....	14
Samverkan.....	15
STYRDOKUMENT OCH LÄNKAR	17

BIBLIOTEKSPLAN FÖR KARLSTADS KOMMUN

BERÄTTELSE OCH BILDNING FÖR LIVET

VISION - BIBLIOTEK GÖR SKILLNAD

Biblioteken i Karlstads kommun erbjuder fri tillgång till den information som var och en behöver i sin livssituation. Där möter besökare personal med kunskap och kompetens som hjälper och guidar varje besökare i sitt kunskapssökande utifrån individuella behov.

En tillgänglig och öppen biblioteksverksamhet bidrar till ett långsiktigt hållbart samhälle utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Barnkonventionen är sedan den 1 januari 2020 en del av svensk lagstiftning. Enligt konventionen ska alla åtgärder som rör barn ha barnets bästa i främsta rummet. Biblioteken ska förhålla sig till både barnperspektivet och barns perspektiv. Barnperspektiv innebär att vuxenvärlden strävar efter att ta till vara barns intressen, medan barns perspektiv svarar mot individuella barns synsätt, önsknings och behov.

Biblioteken i Karlstads kommun vill vara i framkant när det gäller att kunna erbjuda olika former av digitala tjänster. Genom att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att hantera våra samhällsutmaningar ger vi mervärde till Karlstadsborna och värnar det demokratiska perspektivet. Vi ger människor handledning i hur man hanterar digitala verktyg och värderar information och källor. Biblioteken har ett uppdrag att överbrygga de digitala klyftorna i samhället.

Biblioteken erbjuder kulturupplevelser för barn, unga och vuxna vilket bidrar till att Karlstad blir en attraktiv stad för alla. Genom läsförmedlande insatser ökar människors förutsättningar för fortsatta studier, arbete och möjligheter att kunna delta aktivt i samhällsutvecklingen. Biblioteken bidrar till ökad mångfald genom att tillhandahålla ett brett utbud av medier på många språk och för olika målgrupper. Biblioteken fungerar som arenor för integration och det demokratiska samtalet, vilket möjliggör människors delaktighet i samhället. Biblioteken samverkar i lokala, regionala och nationella sammanhang.

Nulägesbeskrivning

Biblioteksverksamhet pågår inom flera förvaltningar i kommunen. Biblioteksplanen är framtagen i samverkan mellan arbetsmarknads- och socialförvaltningen (asf), barn- och ungdomsförvaltningen (buf), gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen (gvf), kultur- och fritidsförvaltningen (kff) och vård- och omsorgsförvaltningen (vof).

Bibliotek i kommunen			
Bibliotek	Ansvar	Målgrupp	Fackutbildad bibliotekarie
Folkbibliotek	Kultur- och fritidsförvaltningen	Alla	Ja
Biblioteksverksamhet i förskolan	Barn- och ungdomsförvaltningen	Barn och personal i förskolan	Nej
Skolbibliotek i grundskolan	Barn- och ungdomsförvaltningen	Elever och personal i grundskolan	Nej
Skolbibliotek i gymnasieskolan	Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen	Elever och personal i gymnasieskolan	Ja
Biblioteksverksamhet ASF	Arbetsmarknads- och socialförvaltningen	Alla som tar del av verksamheten	Nej
Biblioteksverksamhet VOF	Vård- och omsorgsförvaltningen	Alla som tar del av verksamheten	Nej

Övriga bibliotek i kommunen			
Bibliotek	Ansvar	Målgrupp	Fackutbildad bibliotekarie
Folkhögskolebibliotek	Region Värmland	Elever och personal i Region Värmlands folkhögskolor	Ja
Karlstads universitetsbibliotek	Karlstads universitet	Studenter och personal på universitetet	Ja
Sjukhusbiblioteket	Landstinget i Värmland	Personal och patienter	Ja

Övrig biblioteksverksamhet			
Bibliotek	Ansvar	Målgrupp	Fackutbildad bibliotekarie
Regional biblioteksverksamhet	Region Värmland	Folkbiblioteken i Värmland	Ja

Folkbiblioteken

Folkbibliotekens verksamhet utgår från Bibliotekslagen (2013:801). Biblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Lagen betonar bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och den grundläggande roll de spelar för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla och vara anpassad till användarnas behov samt erbjuda avgiftsfria lån. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Särskild uppmärksamhet ska ägnas; barn och unga för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, personer med funktionsnedsättning samt personer med annat modersmål än svenska. Utifrån var och ens olika behov och förutsättningar ska litteratur och tekniska hjälpmedel erbjudas för att alla ska kunna ta del av information.

Folkbiblioteken i Karlstad består av ett stadsbibliotek, åtta närbibliotek och uppsökande verksamhet.

Folkbiblioteken i Karlstads kommun är mötesplatser dit alla är välkomna att avgiftsfritt låna ur bibliotekens utbud. Tillgången till skönlitteratur, facklitteratur, tidskrifter, musik och film tillsammans med programverksamhet för både barn och vuxna ger ett brett kulturutbud.

Det mobila biblioteket är en del av verksamheten med syfte att möta människor där de är, att sänka tröskeln och ge fler möjlighet att ta del av och få upp ögonen för vad biblioteken har att erbjuda. Det mobila biblioteket omfattar uppsökande verksamhet, både permanenta och tillfälliga aktiviteter med barnbokbuss, bil och cykel.

Det digitala biblioteket, som består av en gemensam webb och sociala medier, är en viktig del av verksamheten. Via det digitala biblioteket finns möjlighet att ta del av e-tjänster, få information, inspiration, delta i dialog och få hjälp med ärenden med mera. Tillgängligheten gör att fler kan nyttja bibliotekens tjänster och utbud i form av e-medier - böcker, tidskrifter, tidningar och film - oavsett var man befinner sig.

Kommunen har idag ett samarbete med övriga folkbibliotek i länet, inom ramen för *Bibliotek Värmland*. Samarbetet består bland annat av gemensamt bibliotekssystem, gemensam webb, kommunöverskridande arbetsgrupper samt transport av medier mellan biblioteken. Bibliotek Värmland-samarbetet möjliggör att medier kan lånas fritt mellan biblioteken i de 16 kommunerna i länet, vilket medför ökad tillgång och ett bredare utbud för alla. I samarbetet ingår också sjukhusbiblioteken och universitetsbiblioteket.

Skolbiblioteken

Förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, särskola och fritidshem omfattas av Skollagen (2010:800). Skolbibliotekens verksamhet styrs av Bibliotekslagen (2013:801) och Skollagen (2010:800). Skollagen beskriver skolans uppdrag med likvärdighet vad gäller tillgång till

utbildning och likvärdig utbildning. Här står också inskrivet att eleverna i grundskola och gymnasium ska ha tillgång till skolbibliotek.

Biblioteksverksamhet på förskola och grundskola

I läroplanen för grundskolan står det att skolans arbetsmiljö ska utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, exempelvis bibliotek, datorer och andra hjälpmedel. Tillgången till litteratur i förskolan finns inte reglerad, men i läroplanen för förskolan beskrivs litteratur och läsfrämjande insatser som obligatoriska uppdrag.

Alla enheter i förskolan och grundskolan har olika bokbestånd. Det finns litteratur tillgänglig för alla barn och elever samlade i bibliotek, samlingssalar, klassrum eller på andra platser på skolor och förskolor. Litteratur finns på olika språk och med olika svårighetsgrad. Tillgången till digitala verktyg varierar allt från en dator per elev till några läsplattor per barngrupp och dessa används ofta och regelbundet för olika lärprocesser, till exempel informationssökning, läsning och skrivning. Handledning av eleverna genomförs av pedagoger inom ramen för ordinarie ämnen. Fackutbildade bibliotekarier finns inte anställda på skolorna. De skolor som inte har godkända skolbibliotek ska ha avtal med ett folkbibliotek för att nyttja dess resurser. Alla skolor ska ha en arbetsplan för sin biblioteksverksamhet.

Pedagoger i förskolan och grundskolan är ansvariga för administration av inläst litteratur, där bland annat inlästa barnböcker på olika språk erbjuds till alla barn och elever i förskola och skola till och med årskurs sex. Ett komplement till inlästa barnböcker är inspelade filmer på olika språk till elever som har ett annat modersmål än svenska.

Gymnasiebiblioteken

I Karlstad finns bibliotek på de tre gymnasieskolorna Nobelgymnasiet, Sundsta- Älvkullegymnasiet och Tingvallagymnasiet. Dessa bibliotek har egna avgränsade lokaler, egen budget och fackutbildade bibliotekarier samt biblioteksassistenter. Biblioteken har varierade öppettider men är i princip öppna hela dagen för utlån av medier samt hjälp med kvalificerad informationssökning, referensarbete och litteratururval till elever och personal. Arbetsplan för biblioteksverksamheten finns på alla skolor.

Gymnasiebiblioteken har flera roller, varav de tydligast avgränsade är den pedagogiska rollen och den språkutvecklande rollen. Vidare har biblioteken en viktig funktion som förmedlare av didaktisk och ämnesfördjupande litteratur till skolans lärare. Biblioteken fungerar även som ett arbetsplatsbibliotek med aktuell skönlitteratur för skolans personal.

Som exempel på den pedagogiska rollen kan nämnas arbetet med medie- och informationskunnighet (MIK) som bibliotekarierna ansvarar för och på olika sätt samarbetar med lärarna kring. Att kunna söka, sovra och kritiskt granska all den information som vi idag omges av poängteras i skollagen och källkritik blir en allt viktigare del.

För elever med annat modersmål än svenska finns litteratur på deras språk samt lättlästa böcker på svenska och engelska.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens (ASF) arbete riktar sig till de som tillfälligt eller under en längre period behöver samhällets stöd. Förvaltningen ansvarar för kommunens arbetsmarknadsfrågor och omsorg och service för individer och familjer. Förutom det ansvarar förvaltningen även för mottagning av ensamkommande flyktingbarn, tolkservice, kommunens socialpsykiatriska verksamhet, familjerättsliga frågor, budget- och skuldrådgivning, bourtredning, samt tillstånds- och tillsynsmyndighet för alkohol och tobak. En rad lagar reglerar förvaltningens verksamhet, bland annat socialtjänstlagen (SoL).

Inom verksamheterna på arbetsmarknads- och socialförvaltningen finns ambitionen att ha vissa biblioteksliknande aktiviteter för att främja läsande, medie- och informationskunnighet, ta del av det kulturutbud som finns och tillgång till böcker och annan media i samverkan med biblioteken. Förvaltningen tar tillsammans med brukare fram konkreta aktiviteter och börjar i liten skala för att sedan utvärdera. Verksamheterna kan fungera som en bro för Karlstadbor som annars inte är vana eller återkommande biblioteksanvändare. Förvaltningen har också en bibliotekskontakt, en bibliotekarie på kultur- och fritidsförvaltningen, som är ett stöd vid behov och är en nyckelfunktion i samverkan. Mötesplats Tingvalla är en enhet inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen och är en öppen verksamhet som vänder sig till alla. Här pågår en biblioteksliknande aktivitet såsom dikt- och poesicafé samt tillgång till böcker i liten skala.

Vård- och omsorgsförvaltningen

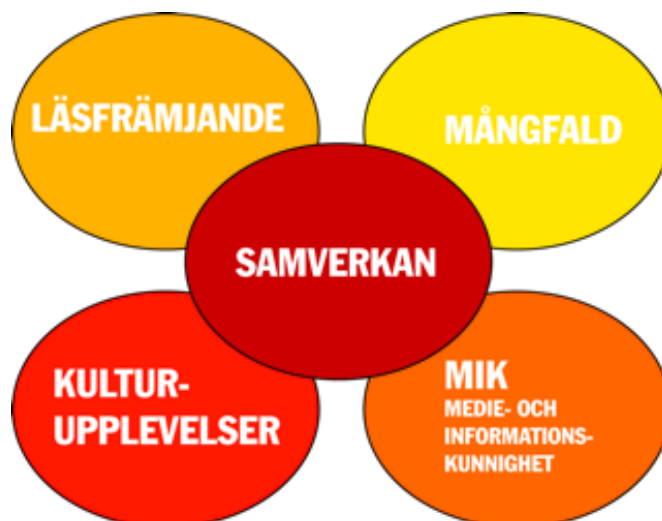
Vård- och omsorgsförvaltningen (VOF) ansvarar för vård och omsorg till äldre och personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen är organiserad utifrån en beställar-utförarmodell. Förvaltningsledningskontoret har det övergripande ansvaret för ledning och styrning samt stöd till förvaltningens hela verksamhet. Biståndskontoret ansvarar för myndighetsutövning inom äldreomsorg och funktionsstöd i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service (LSS) till vissa funktionshindrade. Biståndskontoret ansvarar också för bosamordning och beställning av insatser gentemot såväl verksamhet i kommunal regi som verksamhet som drivs av privata utförare. Ansvaret omfattar också uppföljning och tillsyn enligt SoL, LSS och Hälso- och sjukvårdslag (HSL). Det finns inget i dessa lagar som rör biblioteksverksamhet. Däremot ansvarar förvaltningen för stöd till vissa enskilda i de målgrupper som folkbiblioteken vill nå. Utförarverksamheten inom egenregin är indelad i fem områden: hälso- och sjukvård, hemtjänst, vårdboende, trygghetsboende och funktionsstöd. Det finns också privata utförare inom såväl vårdboende, hemtjänst och funktionsstöd.

Resurscentrum är en del av vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet. Resurscentrum fungerar som en mötesplats för äldre och samlar många förebyggande verksamheter såsom demensstöd, anhörigstöd, dagverksamheter, korttidsvård, aktivitetssamordnare, frivilligcentral samt välfärdsteknologiska visningsmiljöer. Aktivitetssamordnarna anordnar aktiviteter för äldre på

kommunens trygghetsboenden och på träffpunkter runt om i kommunen, till exempel på förvaltningens trygghetsboenden. Biblioteken kan i samverkan med Resurscentrum och trygghetsboenden erbjuda aktiviteter riktade till äldre och personer med funktionsnedsättning.

UTVECKLINGSOMRÅDEN OCH MÅL FÖR BIBLIOTEKSVERKSAMHETEN I KARLSTADS KOMMUN

Karlstads biblioteksplan är uppbyggd kring de fem centrala utvecklingsområden som lyfts fram i bibliotekslagen.

Läsfrämjande

Nuläge

Bibliotekens läsfrämjande uppdrag poängteras i bibliotekslagen och innehåller flera delar så som läslust, läsförståelse och språkutveckling. Alla delar är viktiga för individens utveckling och är betydelsefulla för att människor ska kunna ta del av samhället.

Språket är det viktigaste redskapet för att uttrycka oss och därmed kunna påverka vår livssituation. Ett rikt och nyanserat språk kan man få genom att läsa olika typer av texter. Det är därför angeläget att arbeta läsfrämjande och inspirera till läsning.

Folkbibliotekens läsfrämjande arbete bygger broar till böcker och berättelser. Verksamheten vill inspirera till läsning och tillgängliggöra litteratur och berättelser för alla. Utbudet innehåller bredd och kvalitet samt möjliggör att alla kan läsa på sitt sätt.

Läsfrämjande för vuxna består bland annat av bokmingelkvällar, bokcirklar, läsutmaningar, lästips och boksamtal, både fysiskt och digitalt. För dem som inte kan eller har möjlighet att ta sig till biblioteken själva finns idag tjänster så som Boken-kommer (böcker levereras hem) och Läsglädje för äldre (högläsningsträffar).

Barn och ungas läs- och skrivutveckling har stor betydelse för hur väl de inhämtar övrig information och kunskap. Det görs därför många läsfrämjande satsningar för barn och unga till exempel i form av Lilla och Stora bokbryggan, Barnens romanpris, Skapa- och läsläggret och

läsutmaningar under loven. Skolorna har läsveckor, bokprat, författarbesök, boktips, samverkan med Skapande skola, skrivarstugor och skriva-sig-till-lärande.

Skolbibliotekscentralen (SBC), vilken Stadsbiblioteket ansvarar för, distribuerar boklådor efter beställning från skolorna på låg- och mellanstadiet där det saknas skolbibliotek.

Mål

- Biblioteken ska arbeta läsfrämjande för alla med fokus på de prioriterade grupperna barn och unga, personer med funktionsnedsättning samt personer med annat modersmål än svenska.
- Biblioteken, förskola och skola ska tillsammans arbeta läsfrämjande.
- Förvaltningarna ska genom samverkan sprida tillgången till litteratur för att få fler till att läsa.
- Gymnasieskolornas bibliotekarier och övriga ansvariga för skolbiblioteken ska utifrån direktiv i arbetsplanerna vara aktivt delaktiga i arbetet med läsutveckling.

Utmaningar

Centralt i det läsfrämjande arbetet är att väcka nyfikenhet och att inspirera till läsning. Det är en utmaning att hitta metoder, tjänster och utbud anpassade för alla målgrupper.

Flera internationella undersökningar som mäter läsförmåga och attityder till läsning hos elever (PIRLS 2016) och som undersöker 15-åringars kunskaper inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap (PISA 2018) pekar på en negativ utveckling vad gäller läsförståelse, läsvanor och läsintresse. Det finns växande klyftor i samhället beroende på ålder, bostadsort, språk och sociala förhållanden. Att kunna förstå omvärlden, att kunna påverka samhället och sin situation, att uppleva sig som en del av sin omgivning är en grundläggande förutsättning för vårt demokratiska samhälle. Att få tillgång till ett varierat och nyanserat språk och att kunna spegla sig i skönlitteraturen är viktigt för allas utveckling. Andra undersökningar visar att vi inte läser längre sammanhängande texter som tidigare och risken finns att vi därmed förlorar en fördjupad och reflekterande bild av verkligheten. Mediernas innehåll är centralt och utbudet av medier bör finnas i olika format och variationer. Det ökade utbudet av digitala texter, där informationen är en kombination av text, diagram, bild eller ljud, innebär att vi särskilt behöver träna barn och unga i att navigera i en digital textvärld.

Prioriteringar

- Arbeta för att hitta lösningar för likvärdig tillgång till utbudet av medier, såväl tryckta som digitala.
- Fortsätta utveckla arbetet med läsfrämjande insatser.

Kulturupplevelser

Nuläge

Ett av kommunens mål i den strategiska planen är att vara ett dynamiskt kulturellt centrum med ambitionen att erbjuda ett brett utbud av kulturupplevelser. Det skapar en god tillgänglighet och bra förutsättningar för karlstadsborna att kunna delta.

Målet för Karlstads kommuns folkhälsoarbete är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Forskning visar att kultur bidrar till välbefinnande och livskvalitet. Kulturupplevelser kan förebygga ohälsa genom att ge människor en känsla av sammanhang och en bättre beredskap att möta sjukdomar, psykiska trauman och sociala problem. Kulturverksamhet bidrar också till att utveckla människors språkliga förmåga.

Biblioteken i Karlstads kommun är en viktig arena för meningsfulla möten. Genom arrangemang bidrar verksamheten till inspiration och upplevelser som väcker intresse för samtal, lärande och ökar användningen av bibliotekens utbud. Att skapa tillsammans väcker nyfikenhet och engagemang, förståelse för andra och uppmuntrar till nya uttryck. Folkbiblioteken erbjuder kulturupplevelser för både barn och vuxna vilket bidrar till att Karlstad är en attraktiv stad för alla. Bibliotekskvällar med olika teman samt barnteater är exempel på det utbud av kulturupplevelser som arrangeras varje år.

Barn och unga i Karlstads kommun erbjuds många andra sätt att kommunicera än genom det skrivna språket. Kulturella aktiviteter i form av till exempel filmskapande, drama samt att arbeta med bild, musik och rörelse utvecklar barn och ungas förmåga att förstå, tolka men också skapa och uttrycka sig i former bortom texten.

Inom vård- och omsorgsförvaltningen (VOF) och arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASF) finns aktivitetssamordnare som arbetar för att erbjuda kulturaktiviteter för brukare.

Mål

- Folkbiblioteken ska erbjuda och tillgängliggöra ett brett utbud av kulturupplevelser som speglar mångfalden i samhället.
- Samordnare inom VOF och ASF ska erbjuda kulturaktiviteter för brukare för att främja jämlikhet i levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet.
- Att öka och utveckla kulturutbudet tillsammans med lokalsamhället och få till fler medskapande aktiviteter för karlstadsborna.

Utmaningar

Fler och fler människor kommer till biblioteken för att ta del av upplevelser, kreativt skapande och kulturevenemang. Det ökar behovet av utökade resurser i form av budget, personal och ändamålsenliga lokaler.

Idag är gruppen besökare som tar del att bibliotekens arrangemang ganska homogen och en utmaning är att skapa mer för fler. Kan vi nå fler genom att ha aktiviteter på andra dagar, tider och platser genom utökad samverkan och samarrangemang? Närbibliotek och samverkan med andra förvaltningar är viktiga kanaler för att nå fler. Det mobila biblioteket skapar förutsättningar för att hitta sammanhang och platser utanför de traditionella biblioteksrummen och nå ut med kulturupplevelser där målgrupperna befinner sig.

Prioriteringar

- Samspela med och ta tillvara på idéer från besökare för att skapa ett relevant och inkluderande utbud av kulturupplevelser.
- Använda det mobila biblioteket för att nå fler.

Mångfald

Nuläge

Ett av kommunens övergripande mål är *En kommun för alla*. Det innebär att kommunen ska verka för att alla ska ha samma möjligheter att ta del av kommunens verksamheter. Bibliotekens utbud ska präglas av mångfald och kvalitet anpassat för användarnas olika behov. Biblioteken som mötesplats erbjuder en stimulerande miljö med plats och syfte för alla.

Förutom ett brett utbud vad gäller innehåll ska också olika former av medier, såsom till exempel e-medier, talböcker och litteratur i storstil, erbjudas så att alla ska ges förutsättningar att ta till sig litteratur och annat utbud via biblioteken.

Det ska vara möjligt för alla att ta del av utbudet oavsett kön, könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person. Biblioteken tar hänsyn till genusperspektiv, hbtq-perspektiv, interkulturellt perspektiv, ickekonfessionellt perspektiv, tillgänglighetsperspektiv och arbetar utifrån både barn- och äldreperspektiv i mångfaldsarbetet. Tillgängligheten ska gälla verksamheternas kommunikation, innehåll, tjänster och lokaler.

En del av folkbibliotekens demokratiska uppdrag utgörs av tillgången till wifi, publika datorer, e-tjänster och andra tekniska lösningar vilket bidrar till en ökad jämlikhet i samhället.

Gymnasiebiblioteken ägnar också särskild uppmärksamhet åt elever med funktionsnedsättning. Det tar sig uttryck i nära samarbete med specialpedagogerna, förmedling av Legimusavtal samt administration av Inläsningstjänst. Till de elever som har annat modersmål än svenska tillhandahålls litteratur på olika språk samt böcker på lättläst svenska.

I verksamheten beaktas mångfaldsperspektivet löpande, som till exempel vid mediaurval, inköp, bokprat och skyltningar.

Mål

- Biblioteken ska vara en stimulerande miljö med plats och syfte för alla.
- Utbudet ska präglas av mångfald och kvalitet anpassat för användarnas olika behov.
- Kommunikationen ska spegla mångfalden i samhället.
- Att öka tillgängligheten och utjämna hinder för att ta del av utbudet på fler platser än i bibliotekens lokaler.

Utmaningar

Biblioteken är till för alla och en stor utmaning är att nå dem som inte kommer till biblioteken idag. Ett sätt att nå nya målgrupper är att arbeta uppsökande – med det mobila biblioteket. Det är dock ett relativt sett mer personalkrävande och dyrare sätt att arbeta och kräver oftast en prioritering mellan löpande verksamhet på plats och den uppsökande delen. En annan utmaning är att veta vilka man faktiskt når och vad de tycker om verksamheten som finns.

Prioriteringar

- Fortbildning för personal i tillgänglighetsfrågor.
- Utvärdera om verksamheterna uppfyller mångfaldsbegreppet.

Medie- och informationskunnighet (MIK)

Nuläge

För att kunna förstå, värdera, använda och uttrycka sig via medier och andra kanaler behövs kunskap och kompetens. Begreppet MIK är tredelat och innefattar förutom informationskunnighet även mediekunnighet och digital kompetens. Till MIK räknas förmågan att kunna söka, finna, kritiskt granska och använda information för olika syften och i olika sammanhang. Digital kompetens är en av EU:s åtta nyckelkompetenser för ett livslångt lärande.

När man pratar om MIK handlar det oftast om färdigheter som bygger på kunskapssökande och förmåga att använda medier och informationskanaler på ett meningsfullt sätt – oavsett form och teknologi. Alla gymnasiebibliotek arbetar med att undervisa och handleda elever och lärare i systematisk informationssökning och källkritik som en del av ett vetenskapligt förhållningssätt. Forskning visar på samband mellan elevers prestationer och väl fungerande skolbibliotek. Arbetet med MIK är prioriterat i skolans pedagogiska verksamhet.

Folkbiblioteken har en unik ställning i Sverige, det är en institution som allmänheten har mycket stort förtroende för. Dagens medielandskap har förändrats mycket, tidigare var det tryckt material, idag är mycket digitalt. I enlighet med bibliotekslagen verkar folkbiblioteken för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Personalens kompetens skapar förutsättningar för att kunna hjälpa besökarna och på så vis bidra till att minska den digitala klyftan.

Folkbibliotekens samlingar utgör en resurs av olika medier och tjänster i skilda former vilket

möjliggör fri tillgång till information för olika syften och sammanhang. Folkbiblioteken är en plats där det finns möjlighet att utforska och prova på olika former av digital teknik, till exempel programmering, virtual reality (virtuell verklighet), augmented reality (förstärkt verklighet), 3dimensionell-skrivare.

Mål

- Folkbiblioteken ska arbeta aktivt med att öka den digitala delaktigheten och underlätta användningen av informationsteknik.
- Gymnasieskolornas bibliotekarier ska tillsammans med pedagogisk personal utifrån direktiv i arbetsplanerna aktivt arbeta med elevernas medie- och informationskunnighet.
- Folkbiblioteken ska i samarbete med vård- och omsorgsförvaltningen sprida tillgång och kunskap om teknik och digitala tjänster till brukarna.

Utmaningar

Samhället är på väg att förändras i grunden genom den digitala transformation som pågår. Det kräver en omställning och nya sätt att arbeta på. Vi lever i en digital tid som är snabbföränderlig vilket ställer krav på strukturer och beteenden. Det är inte längre en IT-fråga utan en bred utvecklingsfråga för att skapa ett hållbart samhälle där alla är inkluderade. Digitaliseringen ger många möjligheter med tillgänglighet för fler, tillgång till olika medier, olika språk, större valfrihet och möjlighet till fördjupning. Samtidigt kan digitaliseringen utgöra ett hinder för många som inte kan navigera eller har svårt att ta till sig digital kunskap.

I takt med att den digitala transformationen söker sig allt fler till folkbiblioteken för att få hjälp. Resurserna räcker inte för att svara upp emot det behov som uppstår när andra myndigheter, näringsliv och organisationer ställer om snabbare än sina användare.

Prioriteringar

- Hitta lösningar för verksamheter att ställa om snabbare.
- Introducera nya tekniska lösningar som underlättar informationssökning, läsning och lärande.

Samverkan

Nuläge

Folkbiblioteken i kommunen har idag ett samarbete med övriga folkbibliotek i länet - *Bibliotek Värmland*. Samarbetet består bland annat av gemensamt bibliotekssystem, gemensam webb, kommunöverskridande arbetsgrupper och transport av medier mellan biblioteken. Bibliotek Värmland-samarbetet möjliggör att medier kan lånas fritt mellan biblioteken i de 16 kommunerna i länet vilket medför en ökad tillgång och ett bredare utbud. Även sjukhusbiblioteken och universitetsbiblioteket ingår i samarbetet.

Genom samverkan ökar kunskap och förståelse för lokalsamhället där verksamheten bedrivs. På så sätt når vi fler och skapar ökad förankring på orten.

Folkbiblioteken samarbetar med förvaltningarna i kommunen genom till exempel arbetet med Lilla och Stora bokbryggan, Barnens romanpris i Karlstad och Läsglädje för äldre. Folkbiblioteken samarbetar också med barnavårdscentralerna i kommunen om gåvoböcker. Gåvoböcker ges vid tre tillfällen - till nyfödda, vid tio månader och två- och ett halvt års ålder.

Det finns ett utvecklat samarbete mellan folkbiblioteken och gymnasiebiblioteken i kommunen kring databaser och systemförvaltning. Arbetet med biblioteksplanen görs i samverkan mellan kultur- och fritidsförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, barn- och ungdomsförvaltningen, arbetsmarknads och socialförvaltningen samt vård- och omsorgsförvaltningen. Målet med denna samverkan är att synliggöra den biblioteksverksamhet som bedrivs inom kommunen och att skapa förutsättningar för aktiviteter som är tillgängliga för alla .

Det finns en målsättning att överväga en samlokalisering av folk- och skolbibliotek vid ny- eller ombyggnation av skollokaler. Ett samutnyttjande av lokaler, resurser och personal är eftersträfvansvärt ur både ett ekonomisk perspektiv och verksamhetsmässigt perspektiv. Det är positivt ur ett samhällsperspektiv att skapa mötesplatser i områden där skola och bibliotek bildar ett nav.

Sedan 2013 är Värmland en del i Librissamarbetet, vilket innebär att Karlstad deltar i arbetet med att skapa en nationell bibliotekskatalog tillsammans med Kungliga biblioteket och övriga Librisbibliotek i Sverige.

Mål

- Öka samverkan kring folk- och skolbiblioteksresurser i kommunen.
- Biblioteksplanegruppen ska fortsätta att arbeta i syfte att hitta samarbetsformer för att sprida biblioteksservice till fler grupper.
- Hitta ett forum och arbetsätt för att ta tillvara på goda idéer och tillsammans skapa förutsättningar och möjliggöra samverkan mellan förvaltningar.
- Öka folkbibliotekens kunskap om lokalsamhället i syfte att nå fler målgrupper.

Utmaningar

Hitta tid, forum och former för att skapa och upprätthålla samverkan mellan olika parter både internt och externt.

Prioriteringar

- Kartlägga och samordna behov av utbud och tjänster för att underlätta för användarna och nyttja resurser på ett ansvarsfullt sätt. Om möjligt väljer vi samma tjänst där gemensamma målgrupper finns.
- Att skapa nätverk av kontaktpersoner och hålla nätverk levande.

STYRDOKUMENT OCH LÄNKAR

[Agenda 2030](#)

[Barnkonventionen \(2018:1197\)](#)

[Bibliotekslagen \(2013:801\)](#)

[Förordning om läroplan för gymnasieskolan](#)

[IFLA:s mångkulturella biblioteksmanifest](#)

[Karlstads kommuns vision](#)

[Lag om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS \(1993:387\)](#)

[Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11](#)

[Läroplan för förskolan, Lpfö 98](#)

[Nyckelkompetenser för livslångt lärande, EU](#)

[Skollag \(2010:800\)](#)

[Socialtjänstlag 2001:453 \(SOL\)](#)

[Strategisk plan för Karlstads kommun](#)

[UNESCO, Folkbiblioteksmanifestet och skolbiblioteksmanifestet](#)

KARLSTADS KOMMUN

Karlstads kommun, 651 84 Karlstad.

Tel: 054-540 00 00 E-post: karlstadskommun@karlstad.se Webbplats: karlstad.se